

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (C.N.S.A.S.)

Str. Matei Basarab
nr. 55-57
București sector 3
cod 030671

Tel.: 0374.189.189
Fax: 0374.189.149

www.cnsas.ro

COMUNICAT DE PRESĂ

Salutăm interesul legitim al unor organizații civice privind funcționarea CNSAS. Instituția a comunicat constant rezultatele activității sale atât sub forma rapoartelor anuale, cât și prin răspunsuri la cererile de acces la informații de interes public.

Considerăm necesare câteva precizări pentru corecta informare a opiniei publice, în contextul vehiculării de către reprezentanți ai societății civile, a unor date care nu corespund realității, atât din perspectiva dezvoltării activităților desfășurate de către instituția noastră, cât și din cea a comparațiilor făcute cu instituțiile similare din Europa Centrală și de Est.

Cifrele colportate de către aceștia în dezbaterile publice recente sunt fie eronate, fie selectate și prezentate unilateral. De exemplu, numărul vehiculat de 400.000 de informatori ai Securității nu reprezintă cifra reală a informatorilor activi existenți în rețea în 1989, ci numărul total al dosarelor de informatori păstrate (mai precis 451.141), inclusiv ale celor decedați până în 1989 sau ale celor care nu dețin nici o calitate în baza căreia să poată fi verificați. În numărarea ofițerilor de Securitate, cifrele diferă, în funcție de includerea sau nu a trupelor de Securitate în cifra totală.

Așa cum o demonstrează datele comunicate prin Rapoartele anuale ale CNSAS, în perioada martie 2008 – martie 2012 funcționarea instituției în cadrul mandatului încredințat de Parlamentul României s-a îmbunătățit în mod constant. Subliniem că această îmbunătățire a activității s-a înregistrat într-o perioadă de recesiune economică și de restructurare a aparatului bugetar. În plus, instituția a avut de rezolvat, pe lângă atribuțiile stabilite prin legea de organizare, numărul mare de cereri de la petenți și instanțe (circa 13.000) formulate în baza Legii nr. 221/2009 privind condamnările cu caracter politic. În proporție de circa 85%, aceste solicitări au fost soluționate favorabil, prin predarea documentației aferente în urma unui efort la care s-a angajat întreaga instituție.

În perioada amintită, a avut loc o creștere constantă a numărului de persoane verificate din oficiu sau la cererea persoanelor interesate – și a numărului de cazuri soluționate.

Astfel, în perioada 2008-2011, au fost trimise în instanță un număr de 1.055 persoane în vederea stabilirii calității de lucrător al Securității și alte 699 pentru stabilirea calității de colaborator. În aceeași perioadă, au fost comunicate la cererea persoanelor care și-au studiat propriul dosar, prin investigații de deconspirare, numele a peste 3.000 de informatori. Spre comparație, în perioada 2000-2005, s-au realizat doar 138 de deconspirări și au fost identificați prin decizie 188 de agenți și colaboratori ai Securității.

În ultimii patru ani, se observă o creștere semnificativă și a numărului de copii eliberate către petenți, cercetători și instanțe. Astfel, în perioada 2008-2011, s-au executat 2.099.458 de copii de pe documente, în timp ce în perioada 2000-2005 numărul de copii eliberate a totalizat doar 312.290.

Aceste cifre ilustrează progresele înregistrate de instituția noastră în raport cu exigențele legale, solicitările petenților și misiunea sa publică.

Într-o perioadă de austeritate generală, CNSAS a suferit diminuări ale bugetelor alocate. Astfel, scăderea bugetului, comensurată între anii 2008-2011 cu circa 35%, este urmarea politicilor generale de economii (legea de salarizare unică și scăderea cu 25% a salariilor) și nu a deciziilor Colegiului. Ca o precizare, trebuie remarcată dispariția din capitolele bugetare a sumei aferente pentru chiria plătită pentru fostul sediu din Str. Dragoslavele, care reprezenta circa 10% din bugetul instituției.

Cu prilejul susținerii bugetului de stat în comisiile parlamentare de specialitate, membrii Colegiului au argumentat necesitatea creșterii alocărilor bugetare în condițiile unui progres constant al interesului public față de instituție. Mai mult, în condițiile în care, în luna iulie 2010 au început restructurările de personal în instituțiile publice, conducerea instituției a reușit, ca urmare a Memoriului adresat Primului Ministru, să obțină o exceptare de la regula generală (procentuală) de diminuare a numărului de angajați. Astfel, în 2010-2011, din totalul de posturi ocupate (244), s-au redus doar 10 – toate pe calea încetării amiabile a contractelor de muncă (pensionare sau transfer în alte instituții la solicitarea angajaților).

În funcționarea instituției, rolul Colegiului nu poate fi pus la îndoială. Este organismul prin intermediul căruia se realizează controlul parlamentar, cu alte cuvinte, controlul public. Indiferent de particularitățile și de experiențele istorice diferite, toate instituțiile similare din Europa Centrală și de Est sunt conduse de organisme colegiale deliberative, desemnate de parlamentele naționale. Acestea le revine asigurarea unei administrări echilibrate, responsabile și transparente a unei părți sensibile din memoria traumatizată a națiunilor eliberate de sub dictatură. Aceste consilii, colegii sau comitete au atribuții similare, pe linia constituirii și gestionării arhivelor, stabilirea regulilor de conservare, utilizare și valorificare științifică, coordonarea programelor educaționale și științifice.

Experiența instituțională a Europei de Est a arătat că atribuirea calității de lucrător sau colaborator al Securității nu poate fi făcută prin simple decizii administrative ale unor funcționari publici, fiind necesare analize și dezbateri complexe realizate și asumate de un corp deliberativ cu mandat parlamentar. În cazul românesc, Colegiul este cel care își asumă responsabilitatea în fața publicului și a instituțiilor statului, asigurând respectarea condițiilor legale de transmitere către instanțe a materialului probator.

Spre deosebire de instituții similare din Europa Centrală și de Est, care publică doar liste de nume sau decizii, mandatul Colegiului CNSAS este acela de a verifica îndeplinirea criteriilor legale pe baza cărora este sesizată sau nu instanța pentru stabilirea cazurilor de colaborare și a activităților de încălcare a drepturilor fundamentale ale omului și de denunțare a atitudinilor anticomuniste. Astfel, în cazul românesc, procesul de stabilire pe cale legală a calității de colaborator sau lucrător al fostei Securități, deși este sensibil mai îndelungat, înlătură orice suspiciune privind posibila încălcare a drepturilor persoanelor verificate. Mai mult, materialul probator pentru fiecare caz în parte devine public odată cu transmiterea acestuia către instanță.

În Europa Centrală și de Est, deși scopul generic al instituțiilor similare CNSAS este același, căile de realizare a verificării și deconspirării în cazul persoanelor publice diferă în funcție de contexte naționale și instituționale. În Germania, echivalentul CNSAS, BStU, întocmește un referat strict tehnic, pe baza informațiilor de arhivă, pe care îl remite exclusiv angajatorului, fără expunere publică. În Bulgaria, Comitetul de verificare a apartenenței la fostele servicii de securitate (Comdos) adoptă decizii, printr-o procedură aproape identică cu cea a CNSAS de până în 2008, cu singura diferență că rezoluțiile Comitetului bulgar se dau imediat publicității, fără a mai putea fi contestate în prealabil în instanță. În ce privește

comparația cu situația verificării ambasadurilor din Bulgaria, Comitetul bulgar verifică doar afilierea acestora la serviciile secrete pe baza documentelor scrise de persoanele verificate sau a înregistrărilor din cartoteca generală. Spre deosebire de legislația românească, instituția bulgară nu stabilește aspectele legate de denunțarea activităților anticomuniste și încălcarea drepturilor fundamentale ale omului. În plus, legea din Bulgaria prevede verificarea tuturor persoanelor care au deținut funcții după 1989 și nu doar pe cele care mai sunt în activitate, așa cum se întâmplă în cazul României. Pentru edificare, ca urmare a verificărilor efectuate de CNSAS pe baza Ordonanței nr. 24/2008, din oficiu (art. 3, lit. c) și la cerere (art. 3, lit. i), în perioada de referință 2008-2012, s-au emis un număr de 166 de adeverințe privind personalul diplomatic și consular, dintre care în 37 de cazuri s-au evidențiat toate elementele care indicau legături cu Securitatea, dar nu în sensul colaborării așa cum este ea definită de art. 2 din Ordonanța nr. 24/2008 modificată și aprobată prin Legea nr. 293/2008.

11 aprilie 2012

Președintele Colegiului CNSAS, Dragoș Petrescu